



JOSEP RIERA, EX-COORDINADOR NACIONAL D'UNIO DE PAGESOS

Text: ÀLEX MILIAN / Fotos: JORDI PLAY

"La paraula 'apolític' és perversa i fatxa"

Pep Riera (Mataró, 1941) ha estat Coordinador Nacional d'Unió de Pagesos durant vint-i-dos anys. Ara que deixa el càrrec repassa com va arribar a la Unió, després de pertànyer al moviment pujolista i al Front Obrer de Catalunya, i analitza el futur dels pagesos.

Quan va entrar a la Unió de Pagesos?
—Al final de la clandestinitat nosaltres participàvem en l'Assemblea de Catalunya, però no com a pagesos, sinó com un col·lectiu implicat en els temes d'escola pública. Uns companys de Convergència Socialista de Catalunya, la gent del Reventós, ens van dir que hi havia una organització que es deia Unió de Pagesos, que feia un any que s'havia creat. Ens va fer bona impressió, ens hi vam posar en contacte i, al cap de res, d'una setmana, ja fèiem la primera reunió comarcal.

—Veníeu, doncs, del món de l'ensenyament?

—És que, els anys 60, havíem muntat una escola amb els veïns d'un barri mataroní d'al·luvió, d'aquells on els immigrants es compraven el terreny i les totxanes a terminis i es feien la casa ells mateixos treballant el dissabte i el diumenge. Amb aquesta gent i més, ja implicats políticament o socialment, vam bastir una escola que era parvulari de dia i, de nit, escola per a xicots de tretze a quinze anys. Llavors era normal que comencessin a treballar a les fàbriques del tèxtil als deu anys, i hi fèiem alfabetització i formació en sentit ampli... També política, és clar! Fins que un dia la Brigada Político-social va intervenir-hi.

—Com va anar?

—Vam participar en la primera manifestació pública de Comissions Obreres (jo vaig col·laborar també en la constitució de CC OO) que es va fer simultàniament a Mataró, Sabadell, Terrassa, Badalona i Barcelona. A tot arreu va anar molt bé, però l'endemà va ha-

ver-hi una actuació policíaca. Van estirar el fil, van clausurar l'escola nocturna, van decomissar la multícopista, el material i vam anar tots a la garjola, a la Model. I mig any després al TOP, el Tribunal d'Ordre Públic.

—I aquí es va acabar l'experiència de l'escola...

—No, després vam muntar una cooperativa de pares i mestres a la barriada obrera de Cerdanyola, de Mataró. I allà, perfecte, tu! Fotíem escola en català amb fills d'immigrants que no el sabien parlar. Però com que fèiem assemblees i hi venia tothom, les coses es debatien entre tots i s'aconseguien unanimitat. Quan vam proposar fer les classes en català, aquella gent deia: "Ja que nosaltres no el sabem, que els nanos l'aprenuin". Era la reacció immediata. Els problemes lingüístics, en aquest país, s'inventen. No neixen per generació espontània. S'inventen per rerefons polític, i al darrere sempre hi ha hagut la gent més fatxa. Mai els obrers.

Doncs, allà vam fer ensenyament en català des del 1968 fins el 1975, en ple franquisme, i sense maldecaps. Després, vam veure que no tenia cap sentit de continuar una cooperativa, que cada cop es pagaven més impostos, i que s'havia d'apostar per l'escola pública. Llavors vam fer un assalt a una escola pública en construcció: mestres que no tenien oposicions van començar a fer classes i..., vaja, les coses que eren possibles a la transició i que ara no ho serien...

—Però, paral·lelament, ja havíeu estat en formacions i moviments polítics.

"Marta Ferrusola sempre saluda amistosament. Jordi Pujol, en canvi, no ens deu haver perdonat que no fóssim de Convergència. D'acord que CDC és un partit nacionalista, però hi manca contingut social."



—Sí, en molts. Vaig fer el soldat de molt jovenet i als dinou anys ja havia començat en el moviment pujolista de l'època, que no era un partit polític, sinó un moviment: el CC, que mai no hem sabut si volia dir Cristians per Catalunya o què. Això en el moment que el Jordi Pujol ja era a la presó de Saragossa.

—Així, és veritat que vau anar amb la dona del president de la Generalitat, Marta Ferrusola, amb el 600 de la seva família, a fer pintades de "llibertat Jordi Pujol"?

—Sí... Pintàvem amb quitrà, aleshores, perquè l'espri no havia aparegut. Però el quitrà dura molt més, i aquestes pintades en roques i parets encara es llegien deu o quinze anys després. Era més complicat perquè havies d'anar amb el pot i el pinzell, i sovint t'esquitxaves o t'empastifaves.

—Companys vostres d'Unió de Pagesos diuen que, quan us trobeu amb la Marta Ferrusola en algun acte, encara us saludeu molt amistosament.

—Sí, sí. Amb ella, sí. Ell, en canvi, suposo que no ens deu haver perdonat mai —a mi personalment, i als altres— que no fóssim de Convergència. Cadascú tria la seva opció. D'acord que Convergència és un partit nacionalista, però crec que hi manca contingut social.

—On vau militar després?

—Vam anar derivant cap a posicions més d'esquerra, més socialitzants. Jo vaig entrar al FOC, el Front Obrer de Catalunya, que a l'estat tenia l'homòleg de l'FLP (Frente de Liberación Popular).

—I al FOC devíeu coincidir amb Maragall.

—...i amb tota la banda. El FOC tenia, en part, un component obrer, però el component universitari hi era molt important. Hi havia el Maragall, el Narcís Serra, el Miquel Roca. Els anys 70, en desintegrar-se sobtadament el FOC i l'FLP, molts van passar al moviment socialista o al PSUC. El cas del Miquel Roca és diferent, perquè després va ser fundador de Convergència. Jo ja vaig entrar aviat a Unió de Pagesos i ja no he tornat a militar en cap partit, tot i que no em declaro mai, mai, apolític. Aquesta paraula em sembla perversa, dretana i fatxa. Els qui fem sindicalisme fem política. Ho veig claríssim.

—Heu estat cap visible del sindicat, durant vint-i-dos anys. Com es fa per sobreviure a ministres de la UCD, del PSOE i del PP, a consellers de la Generalitat i a canvis de governs de tots colors?

—Amb tossuderia i voluntarisme. Amb tossuderia de veure clar on vols anar i de pensar "feu el que vulgueu, que no ens blegareu", i amb voluntarisme, perquè cal dedicar-hi molt temps.

—Sense ser sindicalistes professionals!

—Però, com que no som sindicalistes professionals,

com que vivim de l'ofici, ens podem permetre el luxe d'anar aguantant. Només cal fer assemblees nocturnes; però, de fet, de nit o el dissabte i el diumenge són els millors moments perquè hi participi el pagès.

—Sou un sindicat que no s'ha funcionaritzat.

—No, de moment no. I al pagès, també li agrada de veure pagesos al davant del sindicat. D'una altra banda, continuar fent de pagès, cadascú en el seu sector de producció, també et dona una dimensió d'una situació que va canviant molt de pressa. Jo crec que, si ens haguessim professionalitzat i distanciat, se'ns haurien escapat moltes coses.

—A més, a la Unió hi ha persones de tots els partits que, per damunt de tot, són sindicalistes. Penso, per exemple, en Pere Guinovart, l'alcalde per CiU del Morell (Baix Camp), que va ser també qui va dirigir la guerra de l'avellana. Com és això?

—Potser és veure molt clar el model unitari. Els fundadors ja van definir la Unió com

un sindicat "unitari, independent i democràtic". Aquesta unitat permet que hi hagi gent d'ideologies diferents amb l'única condició de veure clar que defensem interessos socials i professionals. El fet de pertànyer a un partit polític i al sindicat tampoc no causa cap esquizofrènia. Es pot fer. Tu en poses un exemple, però n'hi ha molts. El cas del Pere Guinovart és molt clar, perquè va dirigir la mobilització més dura de l'avellana, la dels vuit mesos, davant el seu propi partit. I cap problema. És un sindicalista independent a prova de bomba.

—Aquella mobilització va ser molt dura.

—Molt dura i molt llarga.

—I la negociació de l'avellana que ara torna serà igual de dura?

—Em penso que no, perquè va més orientada cap a la Unió Europea... Però, és clar, l'altra, també la

vam començar reivindicant amb vista a la Unió Europea però, com que van fallar la Loyola i Brussel·les, després es va haver de reorientar cap al Departament d'Agricultura. I la gent que era de Convergència va haver d'aguantar i pressionar el seu propi partit. Però és que, en un sistema democràtic, s'ha de poder combinar la feina política amb la feina social. La clau, per tant, és el model unitari. Això va ser un encert dels fundadors de la Unió. Si haguessin volgut reproduir el model d'abans de la guerra, l'haurien errada, perquè era un sindicalisme molt polititzat. Però, és clar que llavors, amb un 30% de pagesos, n'hi havia per a tots els partits!

—I ara els pagesos són el 3%. És més fàcil de mobilitzar els pagesos perquè són pocs?

—No. És difícil. Costa de mobilitzar la gent, perquè han de deixar la feina i recuperar-la un altre dia. Però nosaltres sempre provem de convèncer-los que la mo-

"Els problemes lingüístics, en aquest país, s'inventen. No neixen per generació espontània. S'inventen per rerefons polític i, al darrere, sempre hi ha hagut la gent més fatxa. Mai els obrers."

bilització és una inversió de temps. Per a aconseguir una mobilització gran la gent ha d'estar molt motivada, s'ha de fer una feina prèvia, assemblees que vagin escalfant l'ambient i, si finalment la gent decideix de mobilitzar-se per majoria, surten al carrer.

—De la Unió també se n'ha anat gent al Departament d'Agricultura.

—Ah, sí, n'hem perduts uns quants també.

—I amb alguns, hi heu tingut topades fortes. És el cas de Gabriel Balcells, que havia estat a la Comissió Executiva d'Unió i que després va ser Delegat del Departament d'Agricultura a Lleida, justament quan esclata la pesta porcina. Com reaccioneu quan teniu al davant algú que era al vostre costat?

—Sí..., de vegades, les relacions personals en queden tocades també. Unes altres, no. El dia que vam anar a Lleida a fer la "desinfecció" del Departament pel tema de la pesta porcina, vam arribar al despatx del Balcells i ell hi era... És dur, és clar. Però això no es fa perquè sí. Aquestes accions, una mica a la desesperada, es fan per qüestions molt importants. En el cas de la pesta porcina, claríssimament, era una ruïna per als uns i uns negoci per a uns quants. Allò era una immoralitat, amb la complicitat de les administracions de Catalunya i de Madrid. Allò va ser un negoci. Ja m'agradaria saber quants d'aquells porcs tenien realment la pesta.

—Qui va fer el negoci?

—Generalment, els integradors. Nosaltres tenim la llista dels perdedors, que eren els integrats [amb aquest sistema, els pagesos engreixen porcs que els proporcionen les grans empreses integradores]. Aleshores no hi havia un duro per a política agrària, no hi havia una pesseta per a incorporació de joves ni per a reestructurar les cooperatives... Però va caldre trobar 20.000 milions per a les empreses integradores i es



—Hi ha qui ens ve amb la història que el sacrifici dels pagesos de la riba nord de la Mediterrània serviria per al desenvolupament dels de la riba sud. De cap manera! Pagant-los trenta pessetes l'hora, ja em diràs quin desenvolupament tindran. En tot cas, serà el desenvolupament de les empreses europees que hi vagin a aprofitar el 'dumping' social. El que cal és que hi hagi pagesos, després cooperatives, etc. El cas d'Israel és clar: colons que s'hi instal·len, creen cooperatives, organitzen l'exportació i fan que el valor afegit es quedi per a ells i per al seu país. Això sí que funciona. Però en el model del Marroc, el valor afegit no és per als pagesos —que són assalariats—, ni per al país, se'n va a les empreses europees.

bustible per a cremar. Fixa't que les parts de Catalunya que van cremar en els grans incendis del 1994 i del 1998 eren de la Catalunya Central i, claríssimament, hi veus masies abandonades fa vint anys o trenta. Abans, en unes feixetes de dos metres d'amplada, hi havia un rengle d'oliveres o un rengle d'ametllers o, fins i tot, cereals. Amb l'arribada del tractor això deixa de conrear-se. Aquest és el drama. I per això cal buscar subvencions que ajudin la gent que ha de treballar en aquestes condicions. Si han de tenir ovelles, que en puguin tenir. Potser no tindran un ramat com a Austràlia, però la carn que surt de la pastura també és molt millor que no pas la que surt d'alguns altres sistemes de producció. I també cal valorar la qualitat.

van trobar, eh! Segons per a qui són, els diners surten. I això és el que ens va enfurismar més. I quan vam demanar un sistema per a compensar els pagesos integrats, que havien de tenir les granges buides perquè estaven en zona infectada, no hi va haver manera. S'hi van negar en rodó. I en això, el president Pujol mateix portava la batuta.

—Què passa entre la Unió Europea i els pagesos, que no poden viure separats però tampoc junts?

—És clar, els cítrics es venen a Europa; no es venen al Marroc. I dic els cítrics com a exemple d'un gran volum d'exportació des del País Valencià, Andalusia i Catalunya. El nostre mercat és Europa. Em sembla que, en producció agrícola i ramadera, encara exportem més que no pas importem.

—Quin futur espera al pagès català?

—Ho tenim fotudot, perquè el 3% de pagesos que hi ha ara al Principat, d'aquí uns quants anys serà la meitat, pel dèficit d'incorporació de joves. Amb l'1,5% fa por que ja no es cobreixi el territori. Hi haurà parts que quedaran desertitzades. O hi creixeran les pinedes per generació espontània, però hi haurà més com-